

Thực trạng các hình thức của hoạt động giáo dục hòa nhập cho học sinh khuyết tật ở các trường tiểu học huyện Gia Lâm, Thành phố Hà Nội theo hướng phối hợp các lực lượng

Đinh Thị Băng Tâm*

**Trường Tiểu học Cao Bá Quát, Gia Lâm, Hà Nội*

Received: 02/11/2023; Accepted: 09/11/2023; Published: 22/11/2023

Abstract: *This article focuses on clarifying the current situation of determining the goals of inclusive education, the content of organizing inclusive education activities, and the use of forms and methods of organizing and coordinating activities of forces participating in inclusive education activities for students with disabilities in primary schools in Gia Lam district and Hanoi city. From there, it helps Gia Lam district managers in particular and managers in general have a panoramic view to find effective solutions and improve the quality of organizing inclusive educational activities for students with disabilities in primary schools.*

Keywords: *Inclusive education; students; students with disabilities*

1. Đặt vấn đề

Thế kỷ 21 là thế kỷ của trí tuệ, là thế kỷ của nền kinh tế tri thức văn minh, công nghiệp hoá hiện đại hoá. Thế giới cũng đã đánh giá rằng, càng công nghiệp hóa thì số lượng người khuyết tật sẽ càng tăng lên. Trách nhiệm này, đặt trên vai ngành Giáo dục, đòi hỏi ngành phải có nội dung chương trình phù hợp, đổi mới phương pháp dạy và học một cách tích cực để không chỉ đào tạo những con người thích ứng với xã hội mà còn đào tạo ra những con người đủ phẩm chất, năng lực và trí tuệ để đón đầu sự phát triển xã hội. Để đảm bảo giáo dục cho mọi người, ngoài việc giáo dục chính quy còn nhiều hình thức khác như xóa mù chữ, phổ cập giáo dục (tiểu học, trung học cơ sở và trung học phổ thông). Trong giáo dục phổ thông đối tượng được giành sự quan tâm đặc biệt đó là HSKT. Đó cũng là thực hiện nghị quyết, chủ trương đường lối của Đảng, chính sách của Nhà nước và ngành giáo dục: “... tạo điều kiện để người khuyết tật và người nghèo được đi học văn hoá và học nghề.”(BCH TW Đảng, 2013).

Huyện Gia Lâm là huyện ngoại thành phát triển nhanh về KT -XH của Thành phố Hà Nội- dự kiến sẽ trở thành 1 quận của Hà Nội trong năm 2024, số HSKT ngày càng tăng cùng với sự tăng trưởng về dân số, nhiều dạng khuyết tật ít ngày nay trở nên phổ biến như khuyết tật trí tuệ (trẻ tự kỷ), khuyết tật mắt... HSKT ngày nhiều, ngành giáo dục đã áp dụng nhiều biện pháp giáo dục hòa nhập mang lại một số

kết quả tích cực. Tuy nhiên, giáo dục hoà nhập vẫn còn những hạn chế rất cơ bản như: công tác quản lý từ phòng giáo dục và đào tạo đến các nhà trường Tiểu học hiện nay, lớp học đông HS, GV, nhân viên giảm biên chế không đủ GV trên lớp theo quy định. Các ngành liên quan chưa thể hiện nhiều đến công tác Giáo dục hòa nhập ... chế độ chính sách đối với cán bộ GV thực hiện công tác này không có từ đó dẫn đến nhiều hạn chế trong công tác giáo dục hòa nhập , hiệu quả chưa cao, chất lượng giáo dục hoà nhập còn thấp, thiếu bền vững. Vì vậy việc giáo dục để giảm thiểu, tiến tới để nâng cao hiệu quả giáo dục hòa nhập cho HSKT khuyết tật ở các trường Tiểu học trên địa bàn huyện Gia lâm là mối quan tâm hàng đầu, trong đó, có ngành giáo dục, gia đình và xã hội. Trên cơ sở trình bày về thực trạng các hình thức của hoạt động giáo dục hòa nhập cho HSKT ở các trường tiểu học huyện Gia Lâm, Thành phố Hà Nội theo hướng phối hợp các lực lượng từ đó làm cơ sở đề xuất các hình thức của hoạt động giáo dục hòa nhập cho HSKT ở các trường tiểu học huyện Gia Lâm, Thành phố Hà Nội theo hướng phối hợp các lực lượng

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Thực trạng mục tiêu của hoạt động giáo dục hòa nhập cho HSKT các trường tiểu học huyện Gia lâm, Thành phố Hà Nội theo hướng phối hợp các lực lượng

Bảng 1. Thực trạng nhận thức về ý nghĩa, mục tiêu của hoạt động giáo dục hòa nhập

Stt	Nội dung	CBQL, GV	CMHS. Lực lượng giáo dục			
			ĐTB	TB	ĐTB	TB
1	Đảm bảo cho HSKT hưởng những quyền giáo dục cơ bản, quyền tự do không tách biệt, tham gia vào mọi hoạt động xã hội và có cơ hội công hiến.	2.47	7	3.24	2	
2	Phát triển toàn diện các mặt cho HSKT, bao gồm: đạo đức, trí tuệ, thể chất, thẩm mỹ và khả năng lao động.	2.35	8	3.16	6	
3	Giúp HSKT có cơ hội hòa nhập vào môi trường giáo dục bình thường, phát triển hài hòa và tối đa những khả năng còn lại để hình thành, phát triển nhân cách.	3.70	1	3.24	2	
4	Phục hồi chức năng: Cải thiện tình trạng suy giảm các chức năng do	2.35	5	3.24	2	
5	KT gây nên đồng thời phát huy tối đa những chức năng còn lại.	2.38	4	3.16	6	
6	Giáo dục tự phục vụ, lao động: Phát huy tối đa khả năng tự phục vụ của HSKT	3.27	2	3.76	1	
7	trẻ trong các hoạt động sống, sinh hoạt, học tập hàng ngày.	3.03	3	3.2	5	
8	Giáo dục lao động, hướng nghiệp và dạy nghề: Được hưởng nghiệp, học nghề để có một nghề hay một công việc có thu nhập và có cơ hội được cống hiến cho xã hội.	1.95	6	2.92	8	

Kết quả Bảng 1, cho thấy mục tiêu hoạt động giáo dục hòa nhập đều được cán bộ, GV đánh giá mức độ trung bình, khá.

Những mục tiêu được đánh giá cần thiết nhất là: “Giáo dục tự phục vụ, lao động: Phát huy tối đa khả năng tự phục vụ của HSKT” xếp vị trí thứ 1 với điểm trung bình là 3.27 (ý kiến của cán bộ quản lý, GV), ĐTB=3.76 và “Giúp HSKT có cơ hội hòa nhập vào môi trường giáo dục bình thường, phát triển hài hòa và tối đa những khả năng còn lại để hình thành, phát triển nhân cách” xếp

vị trí thứ 2 với ĐTB là 3.70, và ĐTB=3.24.

Một số mục tiêu đánh giá mức độ thấp hơn là: “Phát triển toàn diện các mặt cho HS KT, bao gồm: đạo đức, trí tuệ, thể chất, thẩm mỹ và khả năng lao động; KT gây nên đồng thời phát huy tối đa những chức năng còn lại; Giáo dục lao động, hướng nghiệp và dạy nghề: Được hưởng nghiệp, học nghề để có một nghề hay một công việc có thu nhập và có cơ hội được cống hiến cho xã hội”.

Với thực trạng trên cho thấy, hiện nay CBQL và GV đã nhận thức được tầm quan trọng của các mục tiêu giáo dục những giá trị nói chung và giá trị hoạt động giáo dục hòa nhập nói riêng so với yêu cầu giáo dục của thời kỳ mới – thời kỳ công nghiệp hóa, hiện đại hóa.

Qua trao đổi phỏng vấn cán bộ quản lý và GV, nghiên cứu ghi nhận một số ý kiến như sau: “Theo bản tôi đối với HSKT mục tiêu giáo dục hòa nhập cho HSKT cần hướng đến giáo dục bình đẳng, phù hợp với khả năng và nhu cầu. Không bị phân biệt đối xử. Tham gia mọi hoạt động trong nhà trường và cộng đồng. Các mục tiêu về kiến thức văn hóa, các kĩ năng xã hội. Đối với việc xây dựng mục tiêu thì mức độ nắm bắt kiến thức kĩ năng của trẻ trong bản kế hoạch càng chi tiết, càng cụ thể bao nhiêu thì càng tốt” (QL001).

Từ kết quả khảo sát và phỏng vấn, nghiên cứu cho thấy thực trạng thực hiện mục tiêu giáo dục hòa nhập cho HSKT còn hạn chế ở những điểm phát triển toàn diện các mặt cho HSKT bao gồm: đạo đức, trí tuệ, thể chất, thẩm mỹ và khả năng lao động; phát huy tối đa khả năng cho HS và giáo dục lao động, hướng nghiệp và dạy nghề,...Những mục tiêu trên cần được tập trung hoàn thiện cho HS

Bảng 2.2. Thực trạng các các hình thức của hoạt động giáo dục hòa nhập cho HSKT ở các trường tiểu học

TT	Hình thức	Mức độ thực hiện								$\bar{X}$	Thứ bậc %
		Chưa bao giờ		Thỉnh thoảng		Thường xuyên		Rất thường xuyên			
		SL	%	SL	%	SL	%	SL	%		
1	Giáo dục hòa nhập HSKT thông qua các tiết học trên lớp	6	6.7	10	11.1	32	35.6	12	20.0	2.83	1
2	Giáo dục hòa nhập HSKT thông qua hoạt động giáo dục ngoài giờ lên lớp.	17	18.9	30	33.3	12	13.3	1	1.7	1.95	7
3	Hoạt động tổ chức xen kẽ trong quá trình dạy học	8	8.9	24	26.7	27	30.0	1	1.7	2.35	3

4	Các hoạt động hàng ngày như: Truy bài, văn nghệ; Tập thể dục, hoạt động thể thao, múa, hát, vui chơi giải trí; Tự học, lao động tự phục vụ, tham gia giúp việc gia đình	13	14.4	26	28.9	12	13.3	9	15.0	2.28	5
5	Các hoạt động khác trong tuần có thể bao gồm: Tiết chào cờ đầu tuần; Thông tin tuyên truyền về hoạt động giáo dục HSKT trong và ngoài nhà trường, các trường bạn, trong ngành,	12	13.3	16	17.8	24	26.7	8	13.3	2.47	2
6	Hoạt động được tổ chức hàng tháng và theo năm học	14	15.6	20	22.2	25	27.8	1	1.7	2.22	6
7	Hoạt động mang tính cộng đồng, xã hội.	12	13.3	19	21.1	27	30.0	2	3.3	2.32	4

2.2. Thực trạng các hình thức của hoạt động giáo dục hòa nhập cho HSKT ở các trường tiểu học huyện Gia Lâm, Thành phố Hà Nội theo hướng phối hợp các lực lượng

Hình thức hoạt động giáo dục hòa nhập cho HSKT được đánh giá thực hiện ít hiệu quả và hiệu quả với $\bar{X}$ từ 2.22 đến 2.83 (đạt mức độ trung bình, khá).

Hình thức thực hiện mức độ hiệu quả là: “*Giáo dục hòa nhập HSKT thông qua các tiết học trên lớp*”, và $\bar{X}=2.83$ hiệu quả thực hiện. Thực tế quan sát cho thấy, thông qua tình huống, qua những ví dụ sinh động, thực tiễn trong giờ sinh hoạt lớp, GV chủ nhiệm có thể chia sẻ, động viên, khích lệ hoặc tìm hiểu khó khăn, bất an ...của HS để có lời khuyên nhủ đối với HS. Việc thực hiện phương pháp này vào trong giờ học giúp HS củng cố kiến thức, có cơ hội tương tác với GV, bạn bè.

Hình thức tiếp theo được đánh giá thực hiện thường xuyên là: “*Các hoạt động khác trong tuần có thể bao gồm: Tiết chào cờ đầu tuần; Thông tin tuyên truyền về hoạt động giáo dục HS KT trong và ngoài nhà trường, các trường bạn, trong ngành*” được đánh giá với $\bar{X}=2.47$.

Tuy vậy, hai hình thức là: “*Giáo dục hòa nhập HSKT thông qua hoạt động giáo dục ngoài giờ lên lớp. Hoạt động được tổ chức hàng tháng và theo năm học*” ít hiệu quả với $\bar{X}=1.83$ (Mức độ thành thạo). Thực tế hiện nay, việc xác định năng lực còn lại của em để có cơ sở theo dõi quản lý, giáo dục chưa khoa học. Do chưa xác định được năng lực của em nên việc đánh giá còn lúng túng. Bên cạnh đó, đa số sĩ số

đồng chưa thể thực hiện kế hoạch giáo án cá nhân sát sao, cơ sở vật chất, tranh ảnh còn hạn chế, ảnh hưởng đến thực hiện các hình thức dạy học.

Theo đánh giá chung của GV và cán bộ quản lý, hiệu quả của những hình thức tổ chức đã được tiến hành chưa cao. Nguyên nhân do kinh phí của nhà trường còn hạn hẹp do vậy việc tổ chức các hoạt động xã hội, từ thiện hay xây dựng phòng truyền thống chưa được thực hiện.

Như vậy, thực hiện hình thức giáo dục hòa nhập cho HSKT trong hoạt động giáo dục chỉ tập trung thông qua các GV chủ nhiệm và Tổng phụ trách Đội. Đây là những hoạt động thường niên, có kế hoạch chi tiết không chỉ cho vấn đề hoạt động giáo dục hòa nhập cho HSKT mà nhiều vấn đề khác của nhà trường. Chứng tỏ rằng hoạt động giáo dục hòa nhập cho HSKT trong hoạt động giáo dục học đường của các trường chưa được quan tâm đúng mức, chưa có cán bộ tư vấn chuyên nghiệp, hoạt động tư vấn chỉ mang tính nhỏ lẻ, lỏng lẻo trong các giờ sinh hoạt tập thể, chính điều này là một trong những nguyên nhân làm cho HS khó hòa nhập.

3. Kết luận

Từ kết quả trên chúng tôi có nhận định ban đầu hiệu quả hoạt động giáo dục hòa nhập cho HSKT chưa đáp ứng kỳ vọng bởi vai trò của lực lượng cộng đồng vào hoạt động giáo dục hòa nhập cho HSKT chưa được phát huy. Việc hoạt động giáo dục hòa nhập cho HSKT chỉ đạt được kết quả tốt khi chúng ta biết phối hợp các lực lượng và môi trường giáo dục. Qua khảo sát cho thấy, hiệu trưởng cần sát sao, chủ động phối hợp giữa các lực lượng giáo dục để tổ chức hoạt động giáo dục hòa nhập cho HSKT.

Tài liệu tham khảo

1. Ban Chấp hàng trung ương Đảng (2013). *Nghị quyết số 29/NQ – Trung ương về đổi mới căn bản toàn diện giáo dục Việt Nam, Ban hành ngày 4 tháng 11 năm 2013.*

2. Bộ GD&ĐT (2006). *Ban hành Quy định về GDHN dành cho người tàn tật, khuyết tật, Hà Nội.*